

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 676/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených HHB advokátskou kanceláriou s. r. o., Andreja Kmeťa 13, Martin, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra sp. zn. 18C/42/2021 zo 7. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. novembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 11 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením okresného súdu sp. zn. 18C/42/2021 zo 7. septembra 2023. Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadajú o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 18C/42/2021-157 zo 14. marca 2023 (ďalej len „uznesenie zo 14. marca 2023“) vydaným vyšším súdnym úradníkom bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 (sťažovateľovi [REDACTED]) náhradu trov právneho zastúpenia v sume 296,21 eur a žalobcovi 2 (sťažovateľovi [REDACTED]) trovy právneho zastúpenia vo výške 248,48 eur.

3. Sťažovatelia podali proti uzneseniu zo 14. marca 2023 sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie zo 14. marca 2023 zmenil a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi 1 náhradu trov konania vo výške 421,41 eur, z toho súdny poplatok vo výške 58 eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 363,41 eur a žalobcovi 2 trovy konania vo výške 357,68 eur, z toho súdny poplatok vo výške 42 eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 315,68 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia nesúhlasia s obsahom tých častí napadnutého uznesenia, v ktorých nevyhoveli ich sťažnosti týkajúcej sa náhrady za použitie vlastného motorového vozidla, ako aj náhrady trov sťažnostného konania. K časti týkajúcej sa náhrady za použitie vlastného motorového vozidla sťažovatelia v podstatnom poukázali na skutočnosť, že okresný súd pri vyčíslení trov konania aplikoval opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 143/2019 Z. z. o sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách (ďalej len „opatrenie č. 143/2019 Z. z.“), a tým priznal sťažovateľom náhradu iba v rozsahu 0,213 eur/1 km napriek tomu, že dané opatrenie už bolo v rozhodnom čase zrušené a nahradené novým právnym predpisom, t. j. opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 282/2022 Z. z. o sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách, podľa ktorého sťažovateľom prináležala náhrada do výšky 0,227 eur/1 km.

5. Podľa sťažovateľov mal okresný súd o neúčinnosti opatrenia č. 143/2019 Z. z. vedomosť, no alibisticky sťažovateľom priznal nárok v sume vyčíslenej v ich návrhu. Zásah do označených práv vidia sťažovatelia práve v aplikácii neúčinnnej právnej normy, pričom k aplikácii daného opatrenia v rozpore so zákonom došlo úmyselne, resp. vedome. Okresný súd mal možnosť odstrániť všetky vady uznesenia zo 14. marca 2023 v sťažnostnom uznesení, no zámerne na ťarchu sťažovateľov tieto vady odstránil iba čiastočne, argumentujúc tým, že bol viazaný vyčíslenou výškou trov konania.

6. Sťažovatelia sú toho názoru, že vo vyčíslení trov konania nespravili chybu v písaní a počítaní, ako to prezentuje okresný súd, ale len aplikovali nesprávne opatrenie, čo však nemá za následok viazanosť okresného súdu predmetným vyčíslením trov konania. V danom prípade by úplne strácala opodstatnenie individuálna rozhodovacia prax súdov v obdobných veciach, keď by bez akéhokoľvek právneho posúdenia prevzali obsah požadovaného návrhu strany konania. Rozhodnutia ústavného súdu, na ktoré poukázal okresný súd, nie sú podľa sťažovateľov na ich vec aplikovateľné, keďže nereflektovali osobitosti konkrétneho prípadu. Zásada *vigilantibus iura scripta sunt* nie je na ich vec aplikovateľná, keďže sa o vec bdelo zaujímali a navyše okresný súd aplikoval právnú normu, ktorá bola v rozhodnom čase neúčinná.

7. Náhradu trov sťažnostného konania okresný súd sťažovateľom nepriznal z dôvodu, že vznikli až po skončení konania a Civilný sporový poriadok s náhradou takýchto trov nepočíta. Sťažovatelia túto argumentáciu považujú za právne neudržateľnú a rozpornú s obsahom označených práv. Rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 207/2019, ktorým argumentoval okresný súd, nie je pre

špecifiká danej veci aplikovateľné a, naopak, ústavný súd sa vo svojej rozhodovacej praxi priklonil k opačnému právnomu názoru týkajúcemu sa náhrady trov sťažostného konania. Na podporu svojej argumentácie sťažovatelia poukázali na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 533/2020.

8. Podľa názoru sťažovateľov okresný súd zasiahol aj do obsahu ich vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 11 listiny, keďže priznaním trov konania v menšej výške boli ukrátení na výške svojho majetku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a porušenie práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 11 listiny napadnutým uznesením okresného súdu, ktoré považujú sťažovatelia za arbitrárne v dôsledku aplikácie neúčinného opatrenia a pridržania sa sumy vyčíslenia trov konania uvedenej v ich predloženom návrhu.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

10. Ústavný súd pri posudzovaní ústavných sťažností týkajúcich sa rozhodnutí o trovách konania zastáva stabilne názor, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi prislúcha zásadne týmto súdom. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne preskúmava rozhodnutie všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08, II. ÚS 569/2017). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

11. Na druhej strane však ústavný súd pripomína, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

12. Ústavný súd však nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo nej, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu

preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému všeobecný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia dospel. Ústavný súd však musel zaujať stanovisko k tomu, či napadnuté uznesenie okresného súdu spĺňa požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

13. Na posudzovanie ústavnosti napadnutého uznesenia má vplyv aj povaha sťažnostného konania, v rámci ktorého sťažovatelia vzniesli námietky smerujúce proti rozhodnutiu o sume náhrady trov konania. Sťažnosť je v Civilnom sporovom poriadku koncipovaná ako procesný prostriedok nápravy, ktorým sa nepochybne okrem iného sleduje aj naplnenie zásady efektívnosti, hospodárnosti, rýchlosti konania (o sťažnosti rozhoduje sudca toho istého súdu, sťažnosť nemá devolutívny účinok, je možné ňou napadnúť len vymedzenú úzku skupinu rozhodnutí, pri ktorých zákonodarca nevidel potrebu umožniť ich preskúmanie vyššou inštanciou). Sťažnosť nepredstavuje klasický opravný prostriedok (aj keď medzi sťažnosťou a opravnými prostriedkami možno badať určité spoločné črty), akým je odvolanie či dovolanie (ktorými je možné napadnúť rozhodnutia vo veci samej), a preto je namieste na účely posúdenia porušenia základných práv v sťažnostnom konaní podľa Civilného sporového poriadku ústavným súdom tolerovať menej závažné pochybenia či nedostatky spočívajúce v konaní či opomenutí porušovateľa (m. m. III. ÚS 191/2020).

14. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti v podstatnom tvrdia, že konanie vo veci určenia výšky trov konania je nenávrhové, z čoho vyvodzujú jedinú povinnosť všeobecného súdu uplatniť zásadu *iura novit curia* a rozhodnúť v súlade s platným právom. Podľa ústavného súdu je táto námietka nedôvodná. V danej súvislosti ústavný súd už uviedol, že všeobecný súd vo veci náhrady trov konania rozhoduje podľa Civilného sporového poriadku z úradnej povinnosti, no túto povinnosť nemožno interpretovať ako absolútnu. Nie je totiž možné opomenúť dispozičnú zásadu, ktorou je ovládané civilné sporové konanie vrátane konania o náhrade trov konania a ich výške. Strana sporu tak sama musí vyvíjať potrebnú aktivitu v záujme docielenia ochrany jej práv, a to aj správnym vyčíslením náhrady trov konania. Sťažnosť proti rozhodnutiu súdneho úradníka nemôže slúžiť ako prostriedok, ktorým sa má docieľiť náprava, resp. zvrátenie následku skoršej procesnej pasivity strany sporu (m. m. III. ÚS 191/2020, II. ÚS 538/2020).

15. Ústavný súd už vo veci sp. zn. II. ÚS 538/2020 za obdobnej skutkovej a právnej situácie vo veci určenia výšky trov konania podľa (nesprávneho) vyčíslenia predloženého sporovou stranou judikoval ústavnú udržateľnosť záveru, že rozhodnutie vydané v takej veci nemôže byť považované za vydané v neprospech strany, ktorá vyčíslenie predložila, a preto ani sťažnosť proti takémuto rozhodnutiu vydanému súdnym úradníkom nemožno podať. Ústavný súd svoj záver oprel aj o dispozičnú zásadu, pričom akcentoval aj okolnosti veci, ktoré neindikovali, že by sporovej strane v správnom vyčíslení trov a ich včasnom preukázaní bránila objektívna prekážka.

16. Uvedené závery ústavného súdu sú plne aplikovateľné aj na vec sťažovateľov. Civilný sporový poriadok v súvislosti so sťažnosťou proti uzneseniu súdneho úradníka počíta s uplatnením nových skutočností a dôkazov, za ktoré nemožno považovať okolnosti spojené s nesprávne vyčíslenou výškou trov. Trovy právneho zastúpenia vznikli pred vydaním uznesenia súdneho úradníka a o ich

existencii i o okolnostiach determinujúcich ich výšku mali sťažovatelia, resp. ich právny zástupca vedomosť už pred vydaním uznesenia súdneho úradníka. Obdobne považuje ústavný súd za ústavne udržateľné aj akcentovanie zásady *vigilantibus iura scripta sunt*, ktorá má svoje opodstatnenie aj pri využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia práva uplatniť si nárok na náhradu trov konania v správne vyčíslenej sume (m. m. II. ÚS 538/2020).

17. V súvislosti s argumentáciou týkajúcou sa neuplatnenia náhrady trov sťažnostného konania považuje ústavný súd právny záver okresného súdu o nepriznaní trov sťažnostného konania v dôsledku aplikácie nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 207/2019 za ústavne udržateľný. Ústavný súd považoval za rozhodujúce, že predmetné konanie skončilo súdnym zmierom a uvedené trovy vznikli až po právoplatnosti uznesenia, v ktorom sa žalovaný zaviazal uhradiť sťažovateľom trovy konania. Ústavný súd berie do úvahy aj opačnú aplikačnú prax súdov týkajúcu sa danej problematiky, no vzhľadom na povahu konkrétnej veci nepovažuje napadnuté uznesenie ani v danej časti za zjavne neodôvodnené, arbitrárne či ústavne nekonformné.

18. Ústavný súd napokon poukazuje aj na samotnú hodnotu uplatňovaného nároku, ktorú možno z pohľadu kritérií stanovených Civilným sporovým poriadkom označiť ako bagateľnú. V danej súvislosti ústavný súd pripomína, že v prípade vecí s bagateľnou hodnotou sporu prichádza do úvahy opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd (m. m. IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 94/2014, II. ÚS 810/2016).

19. Sumarizujúc už uvedené ústavný súd uzatvára, že argumentáciu uvedenú v ústavnej sťažnosti nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia. Ústavný súd považoval za relevantnú aj okolnosť, že jediným predmetom napadnutého uznesenia bola výlučne otázka výšky trov konania – t. j. išlo o otázku akcesorickú, ktorá priamo nesúvisela s konaním vo veci samej. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom okresného súdu nestotožňujú, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 11 listiny:

21. Sťažovatelia porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 11 listiny odvíjajú od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľmi označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a preto aj v tejto časti bolo potrebné

ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov obsiahnutých v petite ich ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu